

नव तेजस्विनी- महाराष्ट्र ग्रामीण महिला उद्यम विकास
प्रकल्पाच्या दि.०८.०९.२०१९ व दि.०४.०९.२०२१
रोजीच्या शासन निर्णयात सुधारणा करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
महिला व बाल विकास विभाग
शासन निर्णय क्रमांक-माविम-२०१६/प्र.क्र.६७/का-१०
नविन प्रशासन भवन, तिसरा मजला,
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई-४०००३२.
दिनांक- २६ ऑगस्ट, २०२४.

संदर्भ:-

- १) महिला व बाल विकास विभाग, शासन निर्णय क्र.माविम-२००२/प्र.क्र.१०६/का-१०, दि.०५.०२.२००७.
- २) महिला व बाल विकास विभाग, शासन निर्णय क्र.माविम-२०१६/प्र.क्र.६७/का-१०, दि.०८.०९.२०१९.
- ३) महिला व बाल विकास विभाग, शासन निर्णय क्र.माविम-२०१६/प्र.क्र.६७/का-१०, दि.०४.०९.२०२१.

प्रस्तावना-

आंतरराष्ट्रीय कृषी विकास निधी (IFAD) सहाय्यित "नव तेजस्विनी- महाराष्ट्र ग्रामीण महिला उद्यम विकास प्रकल्प" (Nav Tejaswini- Maharashtra Rural Women's Enterprise Development Project) आंतरराष्ट्रीय कृषी विकास निधी (आयफॅड) कडून \$५१.४० मिलियन (₹३३४.१० कोटी) इतका निधी कर्जरूपाने उपलब्ध करून देण्यास व सदर कार्यक्रम राबविण्यासाठी प्रशासकीय खर्चासाठी \$२९.२० मिलियन (₹१८८.८८ कोटी) इतका निधी राज्य शासनाचा हिस्सा असा एकूण \$८०.६० मिलियन (₹५२३.०० कोटी) इतका निधी उपलब्ध करून देण्यास दि.८.९.२०१९ व दि.४.९.२०२१ च्या शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात आली आहे.

२. आंतरराष्ट्रीय कृषी विकास निधी (आयफॅड) सहाय्यित "नव तेजस्विनी- महाराष्ट्र ग्रामीण महिला उद्यम विकास प्रकल्प" च्या केंद्र शासन व आंतरराष्ट्रीय कृषी विकास निधी (आयफॅड) यांच्यामधील वित्तीय करारावर (Financing Agreement) आणि महाराष्ट्र शासन व आंतरराष्ट्रीय कृषी विकास निधी (आयफॅड) यांच्यामध्ये होणाऱ्या प्रकल्प करारावर (Project Agreement) दि.२२.९.२०२१ रोजी स्वाक्षरी झालेली आहे. आंतरराष्ट्रीय कृषी विकास निधी (आयफॅड) व महाराष्ट्र शासन आणि आंतरराष्ट्रीय कृषी विकास निधी (आयफॅड) व केंद्र शासन यांच्यामध्ये झालेल्या करारानुसार आंतरराष्ट्रीय कृषी विकास निधी (आयफॅड) ने दि.२२.९.२०२१ पासून हा प्रकल्प माविममार्फत कार्यान्वित करण्यास मान्यता दिली आहे. त्यानुसार सदर प्रकल्प महिला आर्थिक विकास महामंडळामार्फत राबविण्यात येत आहे.

३. आंतरराष्ट्रीय कृषी विकास निधी (आयफॅड) कडून जेंडर ट्रान्सफॉर्मेटिव्ह मॅकॅनिझम (Gender Transformative Mechanism- GTM) उपक्रमाकरिता \$५.२५ मिलियन इतका अतिरिक्त निधी अनुदान (ग्रॅंट) स्वरूपात मंजूर करण्यात आला आहे. त्यानुसार केंद्र शासन व IFAD यांच्यामध्ये सुधारित वित्तीय करार (Financing Agreement) दि.१०.११.२०२२ रोजी झालेला आहे.

४. आंतरराष्ट्रीय कृषी विकास निधी (IFAD) सहाय्यित "नव तेजस्विनी- महाराष्ट्र ग्रामीण महिला उद्यम विकास प्रकल्प" राबविण्याबाबत निर्गमित करण्यात आलेल्या संदर्भाधीन दि.८.१.२०१९ व दि.४.१.२०२१ च्या शासन निर्णयामध्ये महिला आर्थिक विकास महामंडळाने प्रस्तावित केल्यानुसार जिल्हास्तरीय सल्लागार समितीच्या रचनेमध्ये, प्रकल्प राबविण्यासाठी कर्मचारी यांच्याबाबत, प्रकल्पाच्या कालावधीत वाढ करणेबाबत तसेच प्रकल्पाचा निधी यामध्ये सुधारणा करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय-

“नव तेजस्विनी- महाराष्ट्र ग्रामीण महिला उद्यम विकास प्रकल्पाच्या संनियंत्रण व मुल्यमापणासाठी शासन निर्णय दि.०८.०१.२०१९ मधील परिच्छेद क्र.७ (क) अन्वये मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद यांच्या अध्यक्षतेखाली गठित करण्यात आलेली जिल्हास्तरीय सल्लागार समितीची (District Level Advisory Committee) रचना खालीलप्रमाणे आहे. :-

१) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद	-	अध्यक्ष,
२) प्रकल्प संचालक, जिल्हा ग्रामीण विकास यंत्रणा	-	सदस्य,
३) कृषी, पाणी पुरवठा, आरोग्य, शिक्षण यासारख्या जिल्हास्तरावरील विविध विकासात्मक विभागांचे जिल्हा प्रतिनिधी	-	सदस्य,
४) नाबार्ड जिल्हा प्रतिनिधी	-	सदस्य,
५) अग्रणी बँक अधिकारी	-	सदस्य,
६) स्वयंसेवी संस्था नेटवर्क प्रतिनिधी	-	सदस्य,
७) माविमचे जिल्हा समन्वय अधिकारी	-	सदस्य सचिव.

“याऐवजी”

नव तेजस्विनी- महाराष्ट्र ग्रामीण महिला उद्यम विकास प्रकल्पाच्या संनियंत्रण व मुल्यमापणासाठी शासन निर्णय दि.०८.०१.२०१९ मधील परिच्छेद क्र.७ (क) अन्वये मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद यांच्या अध्यक्षतेखाली गठित करण्यात आलेल्या जिल्हास्तरीय सल्लागार समितीमध्ये सुधारणा करून जिल्हाधिकारी यांना समितीचे अध्यक्ष करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे. त्यानुसार जिल्हास्तरीय सल्लागार समितीची (District Level Advisory Committee) सुधारित रचना खालीलप्रमाणे राहिल. :-

१) जिल्हाधिकारी	-	अध्यक्ष,
२) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद	-	सह अध्यक्ष,
३) प्रकल्प संचालक, जिल्हा ग्रामीण विकास यंत्रणा	-	सदस्य,
४) जिल्हा नियोजन अधिकारी	-	सदस्य,
५) मानव विकास मिशन अधिकारी	-	सदस्य,
६) जिल्हा महिला व बाल विकास अधिकारी	-	सदस्य,
७) खादी ग्रामोद्योग विभाग प्रतिनिधी	-	सदस्य,
८) कृषी, कौशल्य विकास शिक्षण यांसारख्या जिल्हा, आरोग्य, स्तरावरील विविध विकासात्मक विभागांचे जिल्हा प्रतिनिधी	-	सदस्य,
९) प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प	-	सदस्य,
१०) जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी	-	सदस्य,
११) नाबार्ड जिल्हा प्रतिनिधी	-	सदस्य,

१२) अग्रणी बँक अधिकारी	-	सदस्य,
१३) स्वयंसेवी संस्था नेटवर्क प्रतिनिधी	-	सदस्य,
१४) जिल्हाधिकारी यांच्या निर्देशानुसार प्रकल्पाच्या यशस्वी अंमलबजावणीकरिता इतर सुयोग्य अधिकारीप्रतिनिधी /	-	सदस्य,
१५) माविमचे जिल्हा समन्वय अधिकारी	-	सदस्य सचिव.

जिल्हास्तरीय सल्लागार समितीमार्फत नव तेजस्विनी कार्यक्रमाचा किमान दर ०३ महिन्यांनी आढावा घेतला जाईल.

२. सदर प्रकल्पाच्या शासन निर्णय दि.०८.०१.२०१९ मधील परिच्छेद क्र.४ अन्वये “सदर कार्यक्रमाची अंमलबजावणी “तेजस्विनी महाराष्ट्र ग्रामीण महिला सक्षमीकरण” कार्यक्रमांतर्गत नियमित/ कंत्राटी पध्दतीने भरती करण्यात आलेल्या तथापि अद्याप कार्यरत असलेल्या महिला आर्थिक विकास महामंडळाच्या मंजूर कर्मचाऱ्यांमधूनच करण्यास मान्यता देण्यात आली आहे. **“याऐवजी”** “सदर कार्यक्रमाची अंमलबजावणी महिला आर्थिक विकास महामंडळाच्या आस्थापनेवरील मंजूर कर्मचाऱ्यांमधून करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे”, असे वाचावे.

३. सदर प्रकल्पाच्या शासन निर्णय दि.०४.०१.२०२१ मधील परिच्छेद क्र.१ अन्वये “नव तेजस्विनी- महाराष्ट्र ग्रामीण महिला उद्यम विकास प्रकल्प” सन २०२०-२१ ते सन २०२५-२६ या सहा वर्षांच्या कालावधीमध्ये महिला व बाल विकास विभागाच्या वतीने महिला आर्थिक विकास महामंडळामार्फत (माविम) राबविण्यास मान्यता देण्यात आली आहे. **“याऐवजी”** “नव तेजस्विनी- महाराष्ट्र ग्रामीण महिला उद्यम विकास प्रकल्प” सन २०२०-२१ ते सन २०२६-२७ या सात वर्षांच्या कालावधीमध्ये महिला व बाल विकास विभागाच्या वतीने महिला आर्थिक विकास महामंडळामार्फत (माविम) राबविण्यास मान्यता देण्यात येत आहे”, असे वाचावे.

४. सदर प्रकल्पाच्या शासन निर्णय दि.०४.०१.२०२१ मधील परिच्छेद क्र.२ अन्वये “नव तेजस्विनी- महाराष्ट्र ग्रामीण महिला उद्यम विकास प्रकल्प” राबविण्यासाठी आयफंडकडून \$५१.४० मिलियन (₹ ३३४.१० कोटी) इतका निधी कर्जरूपाने उपलब्ध करून देण्यास व सदर कार्यक्रम राबविण्यासाठी प्रशासकीय खर्चासाठी \$२९.२० मिलियन (₹ १८८.८८ कोटी) इतका निधी राज्य शासनाचा हिस्सा असा एकूण \$८०.६० मिलियन (₹ ५२३.०० कोटी) इतका निधी उपलब्ध करून देण्यास मान्यता देण्यात आली आहे. **“त्याऐवजी”** “आंतरराष्ट्रीय कृषी विकास निधी (IFAD) सहाय्यित “नव तेजस्विनी- महाराष्ट्र ग्रामीण महिला उद्यम विकास प्रकल्प” राबविण्यासाठी आयफंडकडून \$५०.०० मिलियन (₹ ३२५.०० कोटी) इतका निधी कर्ज स्वरूपात उपलब्ध करून देण्यास व \$१.४० मिलियन (₹ ०९.१० कोटी) इतका निधी अनुदान (ग्रान्ट) स्वरूपात उपलब्ध करून देण्यास तसेच सदर कार्यक्रम राबविण्यासाठी प्रशासकीय खर्चासाठी \$२९.२० मिलियन (₹ १८८.८८ कोटी) इतका निधी राज्य शासनाचा हिस्सा असा एकूण \$८०.६० मिलियन (₹ ५२३.०० कोटी) इतका निधी उपलब्ध करून देण्यास मान्यता देण्यात येत आहे. तसेच सदर प्रकल्पासाठी कृतीसंगम (Convergence) \$६७.०० मिलियन (₹ ४३५.५० कोटी), लोकसहभाग \$०४.९५ मिलियन (₹ ३२.१७ कोटी), वित्तीय संस्था \$२५०.८४ मिलियन (₹ १६३०.४६ कोटी), खाजगी संस्था \$०९.९० मिलियन (₹ ६४.३५ कोटी) याप्रमाणे प्रकल्पाची एकूण रक्कम \$४१३.२९ मिलियन (₹ २६८५.३६ कोटी) इतकी होत आहे”, असे वाचावे.

५. सदर प्रकल्पाची रक्कम परिगणित करताना १ USD = INR ६५ यानुसार करण्यात आली आहे. तथापि, USD परकीय चलन दरात बदल होत असल्याने प्रकल्पाच्या रक्कमेत त्यानुषंगाने वेळोवेळी बदल करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.
६. नव तेजस्विनी- महाराष्ट्र ग्रामीण महिला उद्यम विकास प्रकल्पाच्या अंमलबजावणी बाबत आवश्यकतेनुसार काही बदल/ सुधारणा करावयाची असल्यास दि.०८.०१.२०१९ च्या शासन निर्णयान्वये गठित करण्यात आलेल्या मा.मुख्य सचिव यांचे अध्यक्षतेखालील राज्यस्तरीय शक्तीप्रदान समितीच्या मंजूरीने करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.
७. सदर शासन निर्णय मा.मंत्रिमंडळाने दिनांक ३०.०७.२०२४ रोजीच्या बैठकीमध्ये दिलेल्या मान्यतेनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.
८. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा सांकेतांक २०२४०८२६१५२६१४२३३० असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(वि. रा. ठाकूर)

सह सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा.राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य यांचे प्रधान सचिव, राजभवन, मुंबई,
२. मा. सभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई,
३. मा. अध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानसभा, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई,
४. मा. विरोधी पक्षनेता, विधानपरिषद / विधानसभा, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई,
५. मा. उप सभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई,
६. मा. उपाध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानसभा, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई,
७. सर्व सन्माननीय सदस्य, विधानपरिषद / विधानसभा, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई,
८. मा.मुख्य सचिव यांचे उपसचिव महाराष्ट्र शासन, मंत्रालय, मुंबई,
९. मा. मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव / प्रधान सचिव/सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
१०. मा. उप मुख्यमंत्री (वित्त व नियोजन) यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
११. मा. उप मुख्यमंत्री (गृह) यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
१२. सर्व मा.मंत्री यांचे खाजगी सचिव,
१३. मंत्रालयीन विभागांचे सर्व अपर मुख्य सचिव / प्रधान सचिव / सचिव,
१४. प्रधान सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय (विधानपरिषद), विधानभवन, मुंबई,
१५. प्रधान सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय (विधानसभा), विधानभवन, मुंबई,
१६. प्रबंधक, उच्च न्यायालय (मूळ न्याय शाखा), मुंबई / औरंगाबाद / नागपूर,
१७. प्रबंधक, उच्च न्यायालय (अपिल शाखा), मुंबई / औरंगाबाद / नागपूर,

१८. प्रबंधक, महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरण, मुंबई / औरंगाबाद / नागपूर,
१९. प्रबंधक, लोक आयुक्त व उप लोक आयुक्त, मुंबई,
२०. महासंचालक, माहिती जनसंपर्क संचालनालय, मंत्रालय, मुंबई,
२१. सर्व जिल्हाधिकारी,
२२. आयुक्त, महिला व बाल विकास, पुणे,
२३. व्यवस्थापकीय संचालक, महिला आर्थिक विकास महामंडळ, बांद्रा, मुंबई,
२४. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद,
२५. प्रकल्प संचालक, जिल्हा ग्रामीण विकास यंत्रणा,
२६. जिल्हा नियोजन अधिकारी,
२७. मानव विकास मिशन अधिकारी,
२८. जिल्हा महिला व बाल विकास अधिकारी,
२९. खादी ग्रामोद्योग विभाग प्रतिनिधी,
३०. कृषी, कौशल्य विकास, आरोग्य, शिक्षण यांसारख्या जिल्हा स्तरावरील विविध विकासात्मक विभागांचे जिल्हा प्रतिनिधी,
३१. प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प,
३२. जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी,
३३. नाबार्ड जिल्हा प्रतिनिधी,
३४. अग्रणी बँक अधिकारी,
३५. स्वयंसेवी संस्था नेटवर्क प्रतिनिधी,
३६. माविमचे जिल्हा समन्वय अधिकारी,
३७. सर्व उप सचिव/अवर सचिव/कक्ष अधिकारी, महिला व बाल विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
३८. निवड नस्ती/का-१०.